

De Jesse-methode

18.14 uur: klaar met eten.

18.39 uur: vlnr woordvoerder Diederik ten Cate, Jesse Klaver en campagneleider Wijnand Duyvendak krijgen een leuk bericht binnen.

18.41 uur: chillen in de kleedkamer met Sybren Kooistra van Digital GroenLinks.

19.45: Klaver neemt zijn speech nog een laatste keer door in de kleedkamer terwijl hij luistert naar het nummer *I gotta feeling* van The Black Eyed Peas. Rechts zit zijn woordvoerder Diederik ten Cate.

Met een atypische strategie richting de verkiezingen weet GroenLinks-leider Jesse Klaver de ene na de andere poptempel vol te krijgen. Een kijkje achter de schermen van een strak geregisseerde campagne.

TOBIAS DEN HARTOG
HANNEKE KEULTJES

Het wie-doe-me-wat-gezicht van Jesse Klaver staat strak. Via zijn oordopjes klinken de opzwepende beats van *I gotta feeling* van The Black Eyed Peas. Met hetzelfde nummer zal de Groenlinks-leider straks het podium van TivoliVredenburg in Utrecht opkomen.

Voor hem ligt een stapeltje zachtgele A4-tjes met zijn speech van vanavond. Kort voor 'showtime' is de spanning in zijn opgetrokken schouders gekropen. Vanaf de lift tot aan de wachtruimte pal achter het podium laat hij zijn hoofd hangen, de handen in de zakken.

De druk heeft zich dan al uren in zijn lijf en hoofd opgebouwd. Drie uur voordat Klaver op het podium wordt verwacht, komt hij al met wijd opengesperde mond de lift van de Utrechtse popzaal uitgestapt. Geew nummer 1. Er zullen er nog vele volgen. Gapen is Klavers ding. Vooraftand aan een belangrijke speech volgt de ene geew de andere op. „Als de spanning komt, ga ik gapen”, klinkt het verexcusierend.

Klaver (30) komt bewust vroeg: hij wil de zaal nog even 'aanvoelen'. Die is nog leeg, als de lijsttrekker van GroenLinks voor het eerst achter het kathedraal gaat staan. Politiek coördinator Christel Kohlmann meldt plichtig dat 'Jesse zijn speech gaat oefenen'. „Hij wordt altijd heel zenuwachtig als er mensen in de zaal zijn.” Klaver oefent alleen delen van zijn toespraak. De aanval op premier en VVD-lijsttrekker Rutte moet goed overkomen, de partij wil dat onderdeel vanavond op alle nieuwssites goed 'geframed' zien. Als Klaver een van zijn meest bekende speechen van zijn speech, bedenkt hij zich. „Dit oefen ik niet”, klinkt het stellig in de richting van zijn team, dat in de zaal op de vooraf bedachte applausmomenten klappt en 'whoehoe' roept. „Dat moet straks uit mijn tenen komen.” Je kunt ook teveel oefenen, zal hij later zeggen. Dan is het niet aantiek meer.

20.05: Klaver concentreert zich minuten voordat hij het podium op moet.

Voorafgaand aan een speech volgt de ene geew de andere op

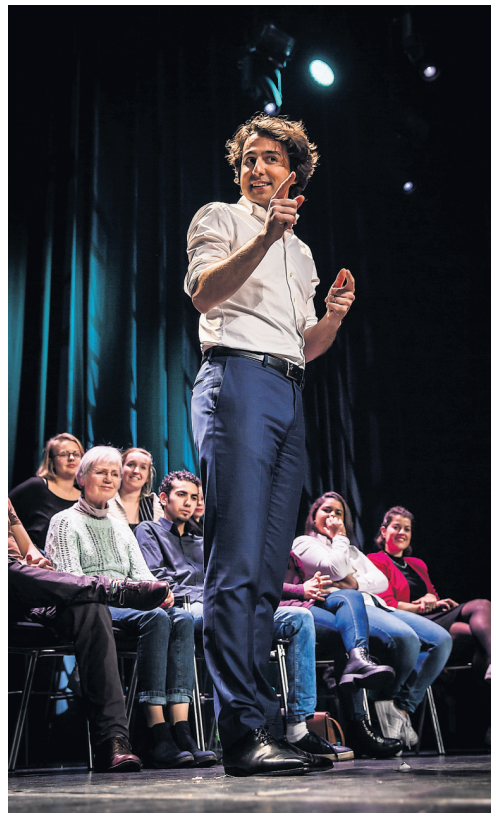
vouwt haar handen om zijn gezicht. „Je wordt toch niet moe, mijn jongen?”, vraagt ze zijn voorzitter. „Dit oefen ik niet”, klinkt het stellig in de richting van zijn team, dat in de zaal op de vooraf bedachte applausmomenten klappt en 'whoehoe' roept. „Dat moet straks uit mijn tenen komen.” Je kunt ook teveel oefenen, zal hij later zeggen. Dan is het niet aantiek meer.

ver de Afas Live aan; voorheen de Heineken Music Hall. Capaciteit: zesduizend. Een maand later treedt daar achtereenvolgens Sting en Bob Dylan op.

Een opmerkelijke prestatie voor een partij die bij de verkiezingen van 2012 meedogenoos werd afgestraft van tien naar vier zetels ging. Klaver kwam zelf alleen maar de Kamer in dankzij een reszetel – achteraf gezien? –, vraagt ze een goed randje voor de partij. Nu zit GroenLinks in de lift en vriend en vijand wijt dat aan één persoon. Juist, Jesse Klaver.

Dat gaat niet vanzelf. Er wordt zorgvuldig geboetseerd aan zijn imago door een team van getrouwen. Mensen die hij nagenoeg allemaal al jaren kent en die naar eigen zeggen geen ja-klanners zijn.

Politiek coördinator Kohlmann was zijn begeleider toen Klaver in 2006 stage liep bij de fractie van GroenLinks. Secretaresse Margreet

21.20: Jesse Klaver beantwoordt vragen. FOTO'S SHODY CAREMAN

Na vijf minuten in zijn kleedkamer is de ontspanning in zijn lijf terug

ook een legertje 'beeldvoerders', dat moet zorgen dat Klaver gunstig overkomt op camera en in internet-filmpjes. Bij de laatste sessie in TivoliVredenburg zijn er niet minder dan 25 tot 30 nerds mee bezig. Beeld tell, beseffen ze bij GroenLinks. Ter illustratie: er is overwogen T-shirts te laten drukken met op de achterkant de data van de meetups, als was het een tour van een rockband.

Het team is toch al niet vies van een staaltje Amerikaans campagnevoeren. Zo koos Klaver – geheel naar voorbeeld van Obama – voor een 'grassrootsstrategie', wat zoveel wil

21.26: Klaver mag een paar minuten op de bank zitten en moet daarna de pers en fans te woord staan.

zeggan dat de aanhangers initiatieven ontwikkelen. Die vrijwilligers melden zich volgens de partij 'met honderd per dag', vooral sinds de verkiezing van Trump. De geraamde 75.000 euro aan donaties zijn er tot nu toe al 200.000 euro geworden.

De grassrootsbaas, Sybren Kooistra, mocht in 2008 drie maanden stage lopen bij de campagne van Barack Obama. Kooistra zegde zijn baan bij de *Volkskrant* op om bij GroenLinks te gaan werken. „Team Jesse bren!”, roept Klaver als hij hem bij zijn kleedkamer ontwaart. De twee geven elkaar een knuffel.

Er wordt toch al veel geknuffeld. Beeldvoerder Joey Boink – in 2015 als documentairemaker, genomineerd voor een Gouden Kalif – komt die hele avond alleen achter zijn regieschermjes backstage vandaan voor een warme omhelzing van Klaver. „De mooiste man van de campagne”, grapt Klaver. De twee zijn in korte tijd vrienden geworden, ze sporten zelfs samen.

En als na het eten Paul Rosenmoller bij Klavers kleedkamer opduikt, zwaaien de armen weer naar schouderhoogte voor een knuffel. „Ben je ready for take-off, jongen?”, zegt de oud-leider van GroenLinks op vaderlijke toon in zijn oor.

Rosenmoller is niet de enige oud-gedurende GroenLinker die zijn gezicht laat zien in Utrecht. Wijnand Duyvendak is sinds jaar en dag de campagneleider van GroenLinks. Hij zat voor de partij in de Tweede Kamer, maar moest opstappen nadat hij in een boek over zijn tijd als milieuactivist bekende ingebroken te hebben bij het ministerie van Economische Zaken. Hij verliet de partij echter nooit.

Duyvendak laat Klaver en Ten Cate een berichtje op zijn telefoon lezen. De lokale campagneleider in Rotterdam laat weten dat er meer T-shirts bij moeten komen; hij is al door zijn voorraad heen. Glunderend kijken de drie naar het schermje.

Het past in Klavers koers waarin de partij niet alleen mikt op leden, maar ook vooral vrijwilligers en aanhangers ronselt die sympathiseren zonder dat te partijlid willen worden. Zoals het campagne-team van Klaver ook 'apptivism' – in het leven brengen. Het leverde een schare Jessevolgers op die per app het laatste

nieuws over de partij als eerste krijgen. Alles onder de (Obama-achtige) noemer 'verandering'. Gevoed door Klavers boodschap van saamhorigheid, dat geluk 'meer is dan economische groei' en zijn pleidooi voor het verkiezen van de 'kloof tussen arm en rijk'.

Daarnaast springt het Amerikaanse campagnebureau Blue State Digital – eerder ook verbonden aan de oud-VS-president Obama – bij met data-analyses. Ze tonen Team Jesse waar vrijwilligers het beste kunnen worden ingezet. Op basis van die informatie bouwden programmeurs – voor een vergoeding van veertig pizza's – op een handvol avonden een app waarmee het leger vrijwilligers langs de deuren gaat. De partij vertrouwt erop dat die 'een beweging' in gang heeft gezet.

Die beweging knijpt zijn handjes dicht dat Klaver als jongeling bij de NOS Mark Rutte gelooft heeft – en mogelijk straks ook bij het RTL-premier van de komende verkiezingen. Dat is namelijk precies wat Klaver wil: zich kunnen afzetten tegen de VVD-premier. Dat die Klaver voortdurend wegzet als 'mijn jonge vriend' laat alleen maar zien dat ze bang voor hem zijn, klinkt het.

Rosenmoller is niet de enige oud-gedurende GroenLinker die zijn gezicht laat zien in Utrecht. Wijnand Duyvendak is sinds jaar en dag de campagneleider van GroenLinks. Hij zat voor de partij in de Tweede Kamer, maar moest opstappen nadat hij in een boek over zijn tijd als milieuactivist bekende ingebroken te hebben bij het ministerie van Economische Zaken. Hij verliet de partij echter nooit.

Duyvendak laat Klaver en Ten Cate een berichtje op zijn telefoon lezen. De lokale campagneleider in Rotterdam laat weten dat er meer T-shirts bij moeten komen; hij is al door zijn voorraad heen. Glunderend kijken de drie naar het schermje.

Het past in Klavers koers waarin de partij niet alleen mikt op leden, maar ook vooral vrijwilligers en aanhangers ronselt die sympathiseren zonder dat te partijlid willen worden. Zoals het campagne-team van Klaver ook 'apptivism' – in het leven brengen. Het leverde een schare Jessevolgers op die per app het laatste